

TOEGANG TOT STILLE RUIMTE VOOR STUDENTEN AAN DE UGENT

Buytaert M., Clymans N., D'Hoine J., De Rycke J., Ghijsels J., Lips T., Matthys J.,
Moerman E., Simoens N., Steyaert N., Van de Steen E., van Noort M.

GENTSE STUDENTENRAAD - UNIVERSITEIT GENT

Geschreven in mei 2020.

1	Situering	2
2	Cijfers	3
2.1	Respons en representativiteit	3
2.2	Stille ruimte voor examens	3
2.3	Stille studieruimte	5
3	Bezorgdheden	7
3.1	Situering en categorisering	7
3.2	Aparte bezorgdheden en getuigenissen	8
4	Conclusies en plan van actie	10
4.1	Conclusies en actie op het vlak van examen- en studieruimten tijdens de coronacrisis . . .	10
4.2	Een aanzet tot actie op lange termijn	10
4.3	Conclusies rond verdere bezorgdheden	12
4.4	Een les voor volgend jaar	12
5	Dankwoord	13
6	Appendix	15
6.1	Inzichtelijke grafieken	15
6.2	Cijfers per diploma	18
7	Referenties	19

1 SITUERING

Er hoeft geen uitgebreide introductie gegeven worden over de heersende pandemie in 2020. De effecten op economie, de maatschappij, onderwijs en mentaal welzijn zijn moeilijk te onderschatten. Het volledige universitair onderwijs in Vlaanderen is overgeschakeld op afstandsonderwijs: les volgen doe je online en studeren doe je thuis in je kamer¹. Evaluaties in juni worden vervangen door permanente evaluatie, on-campus examens en online-examens. Een groot deel van de studenten zal dus ook van thuis uit hun examens moeten afleggen.

Nadat we enkele signalen opvingen dat een significant aantal studenten geen plek had om te studeren, of om online examens te maken, besloot de Gentse Studentenraad een bevraging te lanceren bij studenten aan de Universiteit Gent. De bevraging, met titel 'Heb je een stille ruimte ter beschikking?', peilde eerst naar algemene gegevens van de respondenten: aan welke faculteit studeren ze en voor welk soort diploma studeren ze (bachelor, voorbereidingsprogramma, schakelprogramma, master na bachelor, master na master). Vervolgens werden volgende vragen gesteld, met de antwoordopties 'zeker wel', 'waarschijnlijk wel', 'waarschijnlijk niet' of 'zeker niet':

- Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die geschikt is om te studeren?
- Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die gebruikt kan worden voor online examens af te leggen?

Tot slot werd er nog een open vraag gesteld: 'Heb je nog bezorgdheden? Zo ja welke?'

De bevraging is verspreid via de Uforapagina² en de Facebookpagina van de Gentse Studentenraad en door studenten, assistenten, verenigingen, etc. via Facebook en andere kanalen die in het dankwoord (niet exhaustief) vermeld worden.

De enquête liep van vrijdag 8 mei tot en met maandag 11 mei 2020. Dit zijn de resultaten, en wat we eruit kunnen leren.

¹Voor meer context, zie [2].

²Op deze pagina zijn nagenoeg alle studenten aan de UGent ingeschreven.

2 CIJFERS

2.1 RESPONS EN REPRESENTATIVITEIT

De respons was groot; groter dan we verwacht hadden. In totaal hebben 2244 studenten aan de UGent de bevraging ingevuld. De verdeling tussen de faculteiten ziet er zo uit:

Tabel 1: Antwoorden op de vraag “Aan welke faculteit studeer je?”

	Faculteit	Respondenten	Percentage³
α	Letteren & Wijsbegeerte	201	5,0%
	Psychologische & Pedagogische Wetenschappen	325	6,6%
	Economie & Bedrijfskunde	235	3,8%
	Rechten & Criminologie	201	5,6%
	Politieke & Sociale Wetenschappen	134	6,2%
β	Wetenschappen	167	5,6%
	Bioingenieurswetenschappen	121	4,3%
	Ingenieurswetenschappen & Architectuur	210	4,4%
γ	Diergeneeskunde	199	11,3%
	Geneeskunde & Gezondheidswetenschappen	367	4,9%
	Farmaceutische Wetenschappen	70	7,1%
	Totaal	2230	5,3%

De verdeling tussen studenten met een diplomadoelcontract ziet er als volgt uit:

Tabel 2: Antwoorden op de vraag “Voor wat soort diploma studeer je?”

Diplomadoelcontract	Respondenten	Percentage
Bachelor	1478	65,9%
Schakelprogramma	102	4,5%
Vorbereidingsprogramma	15	0,7%
Master na bachelor	620	27,7%
Master na master	25	1,1%

Bijna alle faculteiten zijn voldoende gerepresenteerd en zowel bachelor-, master- en voorbereidings- en schakelstudenten hebben de enquête veelvuldig ingevuld.

Er lijkt (initieel) weinig reden te zijn om te geloven dat er problemen zouden zijn met de representativiteit. Desalniettemin is het mogelijk dat studenten die bezorgdheden hebben sneller geneigd zijn om hun mening te uiten via dergelijke bevragingen. Anderzijds zijn bepaalde kritieke groepen mogelijk ondervertegenwoordigd door het gebruikte medium van de enquête (E.g. studenten met een beperkte internettoegang).

We kunnen stellen dat de conclusies die we trekken gestaafd zijn door harde cijfers.

2.2 STILLE RUIMTE VOOR EXAMENS

Om een idee te krijgen van de mate waarin studenten geen locatie *ter beschikking* hebben om online examens te maken, hebben we hen gevraagd zich in één van vier categorieën in te delen:

- *Zeker wel* - studenten die zeker zijn dat ze een ruimte zullen hebben om hun examen in af te leggen.

³I.e. het percentage studenten van de faculteit dat de enquête heeft ingevuld.

Section 2. Cijfers

- *Waarschijnlijk wel* - studenten die denken dat ze een ruimte zullen hebben om hun examen in af te leggen, maar niet zeker zijn.
- *Waarschijnlijk niet* - studenten die denken dat ze geen ruimte zullen hebben om hun examen in af te leggen, maar niet zeker zijn.
- *Zeker niet* - studenten die zeker zijn dat ze geen ruimte zullen hebben om hun examen in af te leggen.

We kunnen misschien verwachten dat een deel van de respondenten zelf reeds een oplossing hebben gezocht indien zij op hun huidige verblijfplaats geen stille ruimte tot hun beschikking hebben (een kamer bij de burens, bij vrienden of familie, etc.).

Tabel 3: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die gebruikt kan worden voor online examens af te leggen?”

		Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
α	Letteren en Wijsbegeerte	6,5%	20,9%	56,2%	16,4%
	Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	9,5%	27,7%	48,0%	14,8%
	Economie en Bedrijfskunde	9,8%	21,7%	46,4%	22,1%
	Recht en Criminologie	9,0%	29,4%	45,8%	15,9%
β	Politieke en Sociale Wetenschappen	11,2%	24,6%	43,3%	20,9%
	Wetenschappen	7,2%	19,2%	44,9%	28,7%
	Bio-ingenieurswetenschappen	13,2%	24,0%	48,8%	14,0%
γ	Ingenieurswetenschappen en architectuur	4,8%	18,1%	42,9%	34,3%
	Diergeneeskunde	6,0%	23,1%	48,7%	22,1%
	Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	13,6%	22,1%	45,5%	18,8%
	Farmaceutische wetenschappen	12,9%	18,6%	50,0%	18,6%
	Totaal	9,4%	23,0%	47,1%	20,4%

Hieruit kunnen we concluderen dat een meerderheid van de studenten een locatie zal vinden om hun examen te maken. Toch geeft een een zorgwekkend aantal studenten aan geen examenlocatie te *zullen* hebben. Dit percentage is problematisch hoog en het gebrek aan een geschikte ruimte om een examen te maken kan op verschillende manieren een negatieve impact vormen; de kans op vermoeden van fraude, storingen tijdens het examen, etc. Dat wordt verder gestaafd door de foutenmarges per faculteit voor de statistiek *zeker niet*. Die foutenmarges werden bekomen door de distributie te beschouwen als normaalverdeeld, en een 95%-betrouwbaarheidsinterval te berekenen voor deze statistiek⁴.

⁴I.e. foutenmarge berekend via de formule $z\sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$, waarbij n de steekproefgrootte, z het 97.5%-kwantiel van de standaardnormaalverdeling en p het percentage studenten dat “zeker niet” aangeduid.

Tabel 4: Foutenmarge statistiek “Zeker niet” i.v.m. examenruimte per faculteit

		Percentage zeker niet	Foutenmarge	Ondergrens betrouwbaarheidintervaal	Bovengrens betrouwbaarheidintervaal
α	Letteren en Wijsbegeerte	6,5%	3,4%	3,1%	9,9%
	Psychologie en Pedagogie	9,5%	3,2%	6,3%	12,7%
	Economie en Bedrijfskunde	9,8%	3,8%	6,0%	13,6%
	Recht en Criminologie	9,0%	3,9%	5,0%	12,9%
β	Politieke en Sociale Wetenschappen	11,2%	5,3%	5,9%	16,5%
	Wetenschappen	7,2%	3,9%	3,3%	11,1%
	Bio-ingenieurswetenschappen	13,2%	6,0%	7,2%	19,3%
γ	Ingenieurswetenschappen en architectuur	4,8%	2,9%	1,9%	7,6%
	Diergeneeskunde	6,0%	3,3%	2,7%	9,3%
	Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	13,6%	3,5%	10,1%	17,1%
	Farmaceutische wetenschappen	12,9%	7,8%	5,0%	20,7%
	Totaal	9,4%	1,2%	8,2%	10,6%

Het is verontrustend dat een groot aantal studenten niet volledig zeker is een stille ruimte te vinden om hun online examen af te leggen. Deze onzekerheid zorgt voor onnodige stress die vermeden kan worden; bijvoorbeeld door te strenge voorwaarden voor een examenruimte in praktijk, kan dit voor grote problemen zorgen. Onder meer de strenge voorwaarden voor een examenruimte worden aangehaald als oorzaak van stress, daar dit in de praktijk voor grote problemen zou kunnen zorgen. Mildheid en begrip bij uitzonderlijke omstandigheden zouden hierbij kunnen helpen.

2.3 STILLE STUDIERUIMTE

Met betrekking tot de nood aan studieruimte is de situatie gelijkaardig aan de nood aan een examenruimte. Toch zijn er enkele nuances nodig bij het begrijpen van de resultaten. Een deel van de studenten zullen een *studieruimte* kunnen voorzien, maar geen *examenruimte*, omdat ze bijvoorbeeld met meerdere personen in één ruimte studeren. Het omgekeerde geldt ook, waarbij studenten wel een *examenruimte* kunnen vinden wanneer ze een examen hebben, maar niet de hele periode beschikken over een geschikte *studieruimte* (bijvoorbeeld, de student gaat bij vrienden en familie om een examen af te leggen).

Dezelfde categorisatie als bij de vraag omtrent examenruimte is behouden:

- *Zeker wel* - studenten die zeker zijn dat ze een ruimte zullen hebben om in te studeren.
- *Waarschijnlijk wel* - studenten die denken dat ze een ruimte zullen hebben om in te studeren, maar niet zeker zijn
- *Waarschijnlijk niet* - studenten die denken dat ze geen ruimte zullen hebben om in te studeren, maar niet zeker zijn.
- *Zeker niet* - studenten die zeker zijn dat ze geen ruimte zullen hebben om in te studeren.

De cijfers zijn als volgt:

Section 2. Cijfers

Tabel 5: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die geschikt is om te studeren?”

		Zeker niet	Maarschijnlijk niet	Maarschijnlijk wel	Zeker wel
α	Letteren en Wijsbegeerte	7,2%	21,0%	36,5%	35,3%
	Psychologie en Pedagogische Wetenschappen	19,1%	30,9%	30,5%	19,5%
	Economie en Bedrijfskunde	12,8%	35,1%	33,4%	18,8%
	Rechten en Criminologie	12,6%	27,7%	40,3%	19,3%
β	Politieke en Sociale Wetenschappen	13,5%	31,7%	38,2%	16,6%
	Wetenschappen	6,3%	22,6%	35,6%	35,6%
γ	Bio-ingenieurswetenschappen	10,5%	32,0%	38,5%	19,0%
	Ingenieurswetenschappen en architectuur	11,2%	32,1%	30,6%	26,1%
	Diergeneeskunde	14,9%	31,3%	34,8%	18,9%
γ	Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	7,1%	21,4%	47,1%	24,3%
	Farmaceutische wetenschappen	9,0%	25,1%	37,2%	28,6%
	Totaal	11,9%	29,4%	35,8%	22,9%

Zoals we voor examenruimten gedaan hebben, hebben we ook voor de studieruimten de statistiek “Zeker niet” foutenmarges berekend, analoog aan subsectie 2.2.

Tabel 6: Foutenmarge statistiek “Zeker niet” i.v.m. studieruimte per faculteit

		Percentage zeker niet	Foutenmarge	Ondergrens betrouwbaarheidsinterval	Bovengrens betrouwbaarheidsinterval
α	Letteren en Wijsbegeerte	7,2%	3,9%	3,3%	11,1%
	Psychologie en Pedagogie	19,1%	5,0%	14,1%	24,1%
	Economie en Bedrijfskunde	12,8%	3,4%	9,4%	16,2%
	Rechten en Criminologie	12,6%	6,0%	6,6%	18,6%
β	Politieke en Sociale Wetenschappen	13,5%	3,7%	9,8%	17,3%
	Wetenschappen	6,3%	3,3%	3,0%	9,5%
γ	Bio-ingenieurswetenschappen	10,5%	4,2%	6,3%	14,7%
	Ingenieurswetenschappen en architectuur	11,2%	5,3%	5,9%	16,5%
	Diergeneeskunde	14,9%	4,9%	10,0%	19,9%
γ	Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen	7,1%	6,0%	1,1%	13,2%
	Farmaceutische wetenschappen	9,0%	4,0%	5,1%	13,0%
	Totaal	11,9%	1,3%	10,6%	13,2%

3 BEZORGDHEDEN

3.1 SITUERING EN CATEGORISERING

Wie deelnam aan de bevraging had ook de kans om verdere bezorgdheden in een open vraag te noteren. Hierop kwamen sterk gevarieerde antwoorden, die we hebben gecategoriseerd. De antwoorden in de open vragen zijn gekleurd door de focus op van de bevraging “stille ruimtes”. Hierdoor beschouwen we best elke statistiek als: *zoveel studenten geven deze bezorgdheid aan in een bevraging rond studieruimten*. Het effect van deze *priming* verklaart (deels) waarom bijvoorbeeld de nood aan bibliotheken en concentratieproblemen voorkomen. Het impliceert ook dat ongerelateerde antwoorden die frequent voorkomen, als ernstige bezorgdheden kunnen beschouwd worden.

In totaal kwamen er 712 opmerkingen binnen. Die worden als volgt gecategoriseerd, waarbij één antwoord elementen bevat die tot meerdere categorieën kunnen behoren.

We zien dat de nood aan gezamenlijke studieruimten heel vaak wordt aangehaald. Maar liefst 252 studenten geeft spontaan aan dat ze er nood aan hebben, wat goed is voor 35,4% van de studenten die een opmerking hebben toegevoegd aan hun antwoorden. Studenten geven frequent aan dat zij daar nood aan hebben wegens concentratieproblemen, nood aan sociale druk en in mindere mate sociaal gemis.

Verder werd in maar liefst 14,5% van de opmerkingen de angst voor internetstoringen spontaan aangehaald (naast een resem van andere technische problemen). Dat wijst erop dat ook dat een significant probleem is.

Tabel 7: Categorieën van bezorgdheden, deel 1

Bezorgdheid	Aantal voorkomen	Procentueel
Concentratieproblemen*	127	17,8 %
Lawaai in de buurt*	76	10,7 %
Familieproblemen ^{5*}	69	9,7 %
Scheiding werk en rust ^{6*}	31	4,4 %
Gemis van sociale controle*	90	12,6 %
Nood aan gemeenschappelijke studieruimte*	252	35,4 %
Motivatiedip	40	5,6 %
Mondmaskers op examens	4	0,6 %
Wens om op kot te gaan	30	4,2 %
Het verwerken van de leerstof	22	3,1 %
Internetproblemen	103	14,5 %
Computerproblemen	8	1,1 %
Andere technische problemen	29	4,1 %

⁵Dit kan breed geïnterpreteerd worden. Lastiggevallen worden tijdens het studeren valt hier ook onder.

⁶Dit beschouwen we zowel in tijd als in ruimte, i.e. zowel het verlies van verschil tussen werk- en ontspanningsruimte als het “in elkaar vloeien van de dagen”.

⁷Angst om deadlines niet te halen

⁸Al dan niet vanwege risicopatiënten thuis

Tabel 8: Categorieën van bezorgdheden, deel 2

Bezorgdheid	Aantal voorkomen	Procentueel
Onduidelijke regels <i>on campus</i> -examens	19	2,7 %
Onduidelijke regels online examens	47	6,6 %
Één ruimte delen met meerdere personen	21	2,9 %
Deadlines ⁷	23	3,2 %
Angst besmetting ⁸	14	2,0 %
Kwaliteit lessen of lesmateriaal	10	1,4 %
Paniek aanvallen	9	1,3 %
Slaapproblemen	5	0,7 %
Zorgnoden	8	1,1 %
Financiële zorgen	8	1,1 %
Privacy bij online examens	12	1,7 %
Uitstelgedrag	6	0,8 %
Slechtere punten behalen	57	8,0 %
Lagere productiviteit	25	3,5 %
Sociaal gemis	27	3,8 %
Stress	91	12,8 %
Bindende voorwaarden	2	0,3 %
Mobiliteitsproblemen	18	2,5 %

De bezorgdheden met een asterisk zijn in direct verband te leggen met de rest van de enquête en moeten dus ook in die context begrepen worden.

3.2 APARTE BEZORGDHEDEN EN GETUIGENISSEN

Veel studenten gaven bezorgdheden aan die niet zo eenvoudig te categoriseren zijn. De frequentie van elk van de volgende opmerkingen varieerde, maar hoe dan ook schuilt er achter elk van deze bezorgdheden een probleem, ernstig of niet. We hebben al deze opmerkingen opgelijst, onafhankelijk of ze op te lossen zijn of niet.

- Studenten hebben nood aan een bibliotheek of gemeenschappelijke studieruimtes. In het bijzijn van anderen studeren, zorgt voor sociale controle en werkt motiverend.
- Het feit dat de gemeenschappelijke studieruimtes niet open mogen, vanuit de overtuiging dat *social distancing* niet verzekerd zou kunnen worden, wordt ervaren als een gebrek aan vertrouwen in de student.
- Er komt tijdens het afleggen van een online examen een onverwachte bezoeker storen (een familielid of huisgenoot, een persoon die aanbelt, de postbode, de klusjesman) en er is niemand anders aanwezig om de deur open te doen.
- Er kunnen concentratieproblemen optreden doordat een student zich in een andere of onnatuurlijke omgeving (Flanders Expo) bevindt bij het maken van een examen.
- Een noodgeval vindt plaats en de student moet noodgedwongen zijn of haar examen stilleggen.
- Lesopnames komen vaak te laat online.
- Studenten vinden het moeilijk om de bomen door bos te zien door de vele aankondigingen en mails.
- Het ervaren gebrek aan overzicht en interne communicatie tussen proffen geeft een gevoel van hulpeloosheid.
- Doordat het reguliere contact in het echte leven weggevallen is, is het moeilijk om in te schatten waar de student zich bevindt in de leerstof in verhouding tot andere studenten.
- Studeren is in deze periode nog moeilijker geworden en dan vooral voor studenten die al te kampen hadden met mentale problemen. Studenten hebben soms niet genoeg aan de bestaande initiatieven⁹

⁹Al willen we de waarde en het belang hiervan absoluut niet ondermijnen.

Section 3. Bezorgdheden

aangeboden door de universiteit, zoals: praat-platformen promoten, filmpjes verspreiden met tips & tricks, sessies en workshops door studentenpsychologen rond faalangst en studiemethode. Het is bovendien niet evident om daar als student met mentale problemen voor uit te komen en hier eventueel een bijzonder statuut voor aan te vragen.

- Indien een examen online gemaakt dient te worden, kan het feit dat dit examen niet op papier is er voor zorgen dat er meer moeilijkheden ervaren worden. Er wordt bovendien gevreesd dat er tijd te kort zal zijn op een examen, ook al heeft iemand bijvoorbeeld een bijzonder statuut. Vooral voor studenten met een leerstoornis kan dit voor veel moeilijkheden zorgen maar dit alles kan ook van toepassing zijn voor andere studenten zonder leerproblemen.
- In hoeverre is het mogelijk om bij een online examen een ingegeven antwoord te herzien? Tijdens het maken van een examen op papier komt het vaak voor dat een vraag wordt overgeslagen om later beter op terug te kunnen komen.
- Studenten vrezen voor de verandering in evaluatievormen en voor de moeilijkheidsgraad van online examens. Het is voor velen moeilijk om in te schatten hoe evaluatie in zijn werk zal gaan.
- Het zijn buitengewone omstandigheden en studenten komen in tijdsnood, aangezien leerstof zelfstandig verwerken doorgaans meer tijd inneemt. Hierdoor wordt de werklast ook als beduidend zwaarder ervaren.
- Het komt wel eens voor dat er onvoldoende examenformulieren aanwezig zijn op een examen, door een verkeerde inschatting van het aantal studenten. Wat als hetzelfde gebeurt met betrekking tot een tekort aan het aantal mondklappers dat voorzien is?
- Voor ouders die hun studies momenteel combineren met het huishouden draaiende te houden, valt deze situatie erg zwaar. Het is moeilijk om dat alles vol te houden en zeker wanneer er ook een online job bij komt kijken.
- Tijdens de examens werd eten in de studentenresto's voor studenten die in Gent studeerden als bijzonder efficiënt en tijdsparend gezien. Nu deze gesloten zijn, wordt dit als een gemis ervaren.
- De reserve van studenten die op zichzelf terugvallen met betrekking tot het betalen van hun studies, huisvesting en voeding komt in het gedrang, ingeval zij zonder job vallen.
- Doordat families nu voor een lange tijd thuis bij elkaar zitten, eventueel in een kleine ruimte, ontstaan er conflicten die bijgevolg stress en spanningen met zich meebrengen.
- Er zijn studenten wiens familieleden, vrienden of kennissen getroffen werden door het virus, dit brengt dan ook zorgen met zich mee.
- Productiviteit is een heikel punt geworden, het is moeilijker om structuur in de dag te vinden en/of een planning op te maken en deze te volgen.
- De vrees om onterecht beschuldigd te worden van spieken tijdens het maken van een online examen bestaat bij studenten. Het kan namelijk snel gebeuren dat een student zijn of haar blik even afwendt of gestoord wordt door een melding op computer/GSM.
- Internetproblemen kunnen optreden waardoor de verbinding van een student wegvalt die een online examen aan het maken was. Wanneer vindt daar een herkansing voor plaats of betekent dit dat het examen in tweede zit zal moeten afgelegd worden?
- Er wordt een vicieuze cirkel opgemerkt, studenten hebben stress door een gebrek aan structuur in de dag, wat gevolgd wordt door een gebrek aan motivatie en productiviteit. Hierdoor komen er vaker slaapproblemen voor en dit brengt uiteraard nog minder productiviteit met zich mee, wat bijgevolg voor nog meer stress zorgt.
- Enkele studenten hebben ook de bezorgdheid dat zich een noodgeval zou voordoen in het familiebedrijf tijdens een online examen. Een ietwat 'komisch' voorbeeld is dat het zou kunnen voorvallen in een boerderij dat een koe ontsnapt tijdens een examen en dat verwacht wordt van de student in kwestie om te helpen deze opnieuw te vangen.

4 CONCLUSIES EN PLAN VAN ACTIE

4.1 CONCLUSIES EN ACTIE OP HET VLAK VAN EXAMEN- EN STUDIERUIMTEN TIJDENS DE CORONACRISIS

De nood aan externe examenruimten is significant groter dan initieel verwacht. De hoeveelheid studenten die (zeker) geen locatie ter beschikking hebben in hun woonplaats om een examen af te leggen werd onderschat, zowel door de Directie Onderwijsaangelegenheden van de UGent en – mea culpa – de Gentse Studentenraad. Het lijkt aangewezen op zoek te gaan naar een oplossing op dit vlak. Een potentiële actie is het openstellen van kleine ruimtes in verscheidene gemeentes (zodat verre verplaatsingen gelimiteerd kunnen worden). We roepen eigenaars van geschikte ruimten (waaronder gemeentebesturen of centra voor volwassenenonderwijs) op om de hand uit te reiken naar hulpbehoevende studenten. Criteria voor deze ruimten zijn (niet exhaustief):

- De ruimte is stil.
- Er is een stabiele internetverbinding aanwezig.
- De ruimte mag geen (erg) storende kenmerken hebben, zoals een doordringende stank of instabiele temperatuur.
- Er moeten (propere) toiletten zijn.
- Natuurlijk moeten de regels rond COVID-19 nog steeds in acht genomen worden op deze locaties.

Aan de UGent is het nu aangewezen deze locaties actief te zoeken, te verzamelen, de faciliteiten hiervoor te voorzien en naar de studenten te communiceren.

De kwestie van studielocaties is in vergelijking niet zo prangend, maar zeker niet te onderschatten. Hier zien we hetzelfde probleem: er zijn veel studenten die geen geschikte studieruimte hebben en die hierdoor last ondervinden. We kunnen hier op gelijkaardige manier te werk gaan, en vragen aan gemeenten et cetera om studieruimten open te zetten. O.a. ontmoetingscentra of - als we wat *out of the box* durven denken - parochiezalen kunnen opengezet worden.

Een interessante vergelijking die we kunnen maken, is er een met het artikel van minister van onderwijs Ben Weyts [3, 4]. Hierin wordt gesteld dat 10% van de hogeschoolstudenten (uiterste) nood hebben aan een externe studieplek of een computer. Dit lijkt een onderschatting te zijn, wanneer we onze bovenstaande cijfers bekijken. Natuurlijk moeten we de nuance maken dat zijn metriek anders kan zijn: het kan goed zijn dat hij enkel de ernstige gevallen laat meetellen. In dat geval ligt dit percentage wel in lijn met wat hierboven is besproken.

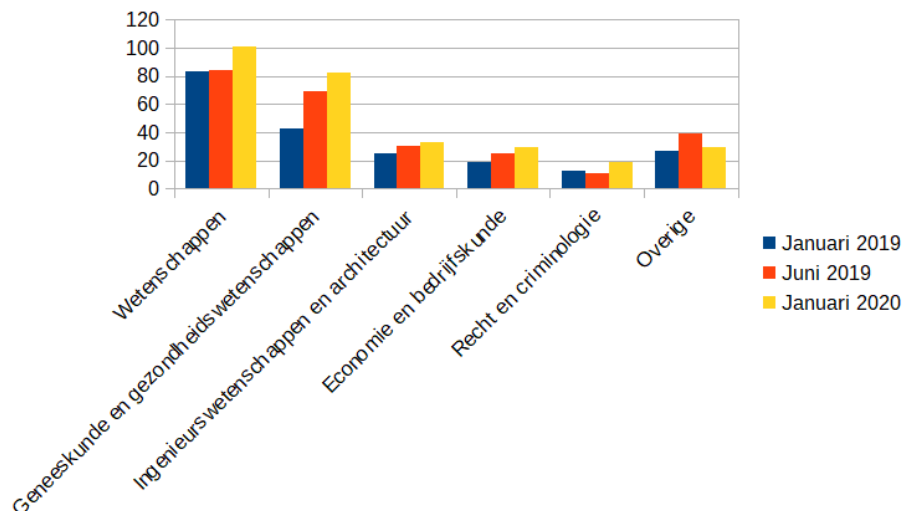
4.2 EEN AANZET TOT ACTIE OP LANGE TERMIJN

Het belang van (collectieve) studieruimte wordt met deze bevraging sterk onderstreept. De hoeveelheid studenten die spontaan aangeeft dat dit één van hun grootste zorgen en gemis is, is groot. Natuurlijk is dit niet enkel informatie die relevant is in crisistijden, ook in gewone tijden kunnen we bloklocaties als bijzonder nuttig zien.

Studenten gaven voornamelijk aan dat sociale controle hen helpt om te studeren. Een externe en gezamenlijke bloklocatie heeft vele andere voordelen zo blijkt uit de antwoorden. Men gaf aan dat sociaal contact, betere concentratie en de afwezigheid van familie en afleiding hen helpt beter te studeren.

Openzetten van Bloklocaties zat reeds tijdens normale omstandigheden in de lift. Doorheen het grootste deel van de blok- en examenperiode zitten de bloklocaties van de DSA¹⁰ volledig vol. Een van de auteurs¹¹ van dit verslag heeft zelf mee een bloklocatie heropgericht (Blok@S5 op campus Sterre), en heeft hier ook data voor verzameld. Die bloklocatie zat afgelopen anderhalf jaar de volledige examenperiode lang vol, tot SARS-CoV-19 roet in het eten kwam gooien.

Studenten blokkend in S5, per faculteit

Er kunnen verschillende paden bewandeld worden om studieruimtes ter beschikking te stellen. Zo kunnen de studenten aan de FPPW¹² gebruik maken van lokalen die niet gereserveerd worden voor onderwijsvormen. Om een ruimte te herdefiniëren naar een (tijdelijke) studieruimte, kan de plan van aanpak van blok@S5 gevolgd worden: eens je een ruimte hebt die geschikt is, stel je een coördinator aan, die een team rond zich vormt van studenten die de volledige organisatie op zich nemen, in samenwerking met de Dienst StudentenActiviteiten. De coördinator houdt idealiter contact met het decanaat, de studentenraad en studentenverenigingen aan de faculteit. Die goede verstandhouding leidt tot een efficiënte blok-locatie, die geen schade berokkent aan de infrastructuur. Er kan ook meer optimaal gebruik worden gemaakt van de huidige bibliotheken. Sommige bibliotheken werken tijdens de blokperiode met jobstudenten of vrijwilligers om de bib langer op te houden. Het zou een goede zaak zijn voor studenten indien de huidige openingsuren kunnen worden uitgebreid.

De Gentse Studentenraad heeft reeds in Academiejaar 2019-2020 een project opgestart om op zoek te gaan naar studie- & groepsruimtes aan de UGent. We vragen een nauwe en constructieve samenwerking met de UGent en de faculteiten.

Een meer uitdagende optie is externe bloklocaties voorzien. In crisistijden kunnen we beroep doen op burgerzin en medelijden, maar in normale tijden is dit niet zozeer van toepassing. Hiermee moet dus voorzichtig omgesprongen worden, want organisatoren van externe bloklocaties hebben geen verplichtingen naar de UGent toe. Toch zien we dat vorig academiejaar lokale blok-ruimte initiatieven werden opgestart door gemeenten, bedrijven of door studenten en vrijwilligers¹³. We hopen dat deze trend zich voortzet.

We mogen ook niet uit het oog verliezen dat studeren in Gent niet alleen aan de UGent gebeurt. Met goede samenwerking op stadsniveau kan vermeden worden dat er barrières moeten zijn voor studenten van een bepaalde instelling om al dan niet op bloklocaties van een andere instelling te mogen studeren. Idealiter voorziet elke instelling genoeg ruimte en kunnen studenten van bijvoorbeeld Arteveldehogeschool gerust gaan studeren op UGent-locaties en vice versa.

¹⁰Dienst StudentenActiviteiten

¹¹Nathan.

¹²Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen

¹³Zie bijvoorbeeld Nachtuil in het ICC.

4.3 CONCLUSIES ROND VERDERE BEZORGDHEDEN

Een belangrijke vuistregel die we in deze tijden niet mogen vergeten is dat achter elke frustratie -hoe futiel zij ook lijkt- een serieus probleem kan zitten. De volgende bezorgdheden zijn ons meegedeeld in de bevraging en zijn in principe niet relevant tot de kwestie van stille ruimten, maar moeten desondanks ernstig genomen worden.

- Een significant deel van de studenten zit in met privacy. Dit was licht verrassend, maar ook te begrijpen: niet alle studenten voelen zich er comfortabel dat examens worden opgenomen. Om te vermijden dat er *backlash* komt van ontevreden studenten, vragen we dat, bij het nemen van besluiten hieromtrent, transparantie en uitgebreide argumentatie verzekerd wordt. Deze bezorgdheid mag zeker niet vergeten worden bij de besluitvorming rond het opnemen van examens, en transparantie en verdere uitleg hierover zullen geapprecieerd worden.
- Er is een grote angst dat studenten onterecht zullen beticht worden van fraude. Enige geruststelling kan daarbij helpen.
- Financiële moeilijkheden en de daaruit volgende stress worden ook frequent aangegeven.
- Voor veel studenten is de situatie uitzichtloos. Verder onderzoek naar mentaal welbevinden tijdens deze crisis is aangewezen. Op dat vlak actie ondernemen, kan noodzakelijk zijn. Al in de periode van 3 tot 17 april werd er een significant probleem gemeten door onderzoekers aan onze universiteit (zie [1]).
- Er moet worden geanticipeerd worden op de internetproblemen die de studenten nu reeds ervaren. Professoren en student moeten begrip tonen voor elkaar indien er storing is.

4.4 EEN LES VOOR VOLGEND JAAR

Deze crisis, en in het bijzonder de opmerkingen in onze enquête, legt nog een extra probleem bloot. Participatie mist op heel wat plekken¹⁴. Niet louter participatie van studenten, maar gewoon al het gebrek aan dialoog tussen faculteiten, proffen en assistenten zorgt voor veel van de bezorgdheden in de enquête. Het is *essentieel* dat er in elke beslissing, op elk niveau, contact is met studenten en andere geledingen. Veel van de frustraties vloeiden voort uit communicatie die soms gewoonweg totaal uitbleef.

Dat betekent niet dat er geen positieve voorbeelden zijn. We willen voortbouwen op deze voorbeelden om een betere participatiecultuur te ontwikkelen, met sterke samenwerking van de opleidingscommissie en open dialoog.

We zijn vanuit de Gentse Studentenraad dan ook van plan om binnenkort een grootschalige bevraging te doen naar de effecten van de *coronacrisis*. Hieruit willen we een reflectie-rapport schrijven, en *good practices* en werkpunten meegeven.

Met deze laatste paragraaf willen we dan ook oproepen naar alle geledingen van de UGent om steeds transparant en voldoende te communiceren, open te staan voor discussie en dit steeds met een begripvolle houding aan weerskanten. Enkel zo kunnen we frustraties tot een minimum beperken.

¹⁴Merk op dat dit op veel plekken wél goed is, maar dat is jammer genoeg lang niet overal zo.

5 DANKWOORD

Eerst en vooral willen we het team van de Directie Onderwijsaangelegenheden bedanken. Zij hebben in een bijzonder moeilijke situatie het onderwijs aan de UGent in goede banen geleid. Hierin hebben zij ook regelmatig contact gehad met studentenvertegenwoordigers, en hebben zij enige opmerkingen en kritieken meegenomen. Discussie werd in dit contact niet geschuwd en we zijn heel blij dat zij hier telkens voor openstonden.

In het bijzonder willen wij dan ook deze mensen bij DOWA bedanken:

Ilse De Bourdeaudhuij	<i>Directeur DOWA</i>
Hilde Van Puyenbroeck	<i>Afdelingshoofd onderwijskwaliteitszorg</i>
Bieke Morlion	<i>Adviseur onderwijsbeleid</i>

Deze enquête is uiteraard niet solo opgesteld, verspreid en verwerkt. De volgende mensen hebben de bevraging (hoe kort ook) opgesteld:

Emma Moerman	<i>Bestuurder onderwijs Gentse Studentenraad</i>
Nathan Steyaert	<i>Bestuurder onderwijs Gentse Studentenraad</i>
Sarah Van Acker	<i>Beleidsverantwoordelijke gender & diversiteit en oud-voorzitter Gentse Studentenraad</i>

De volgende mensen worden bedankt voor het mee verspreiden van de enquête. Deze lijst is allesbehalve exhaustief.

Jorn Van Polfliet	<i>Voorzitter FaculteitenKonvent Student Business economics</i>
Sammy Delanghe	<i>Voorzitter Werkgroepen en VerenigingenKonvent Student Informatica</i>
Roselien Van Gucht	<i>Voorzitster HomeKonvent Studente Educatieve Master Taal- en Letterkunde</i>
Ellen Van de Steen	<i>Voorzitster Politiek & Filosofisch Konvent Studente EU-studies</i>
Justine D'Hoine	<i>Secretaris Psychologische en Pedagogische StudentenRaad Studente Psychologie</i>
Sarah Van Acker	<i>Voorzitter Sociale Raad Studente Algemene Economie</i>
Wout Vierbergen	<i>Vice-voorzitter Gentse Studentenraad Student Industriële Wetenschappen - Informatica</i>
Emma Moerman	<i>Vice-voorzitter politieke wetenschappen StuRa Studente Politieke Wetenschappen</i>
Ben De Slagmulder	<i>Voorzitter StuArt Student Historische Taal- en Letterkunde Duits-Zweeds</i>
Timon Calmeyn	<i>Doopcomitélid WiNA Student Industriële Wetenschappen</i>
Florence Delporte	<i>Doopcomitélid WiNA Studente Industriële Wetenschappen</i>
Achim Vandierendonck	<i>Oud-vicevoorzitter Werkgroepen en VerenigingenKonvent Doctoraatsstudent bij IDLab</i>
Celine Callewaert	<i>Secretaris StuBio Studente Bioingenieur</i>
Jeffrey De Rycke	<i>Studentenvertegenwoordiger Onderwijsraad Student Fysica en Sterrenkunde</i>

Section 5. Dankwoord

Zakaria Grevisse	<i>Praeses VDK</i> <i>Student Diergeneeskunde</i>
Julien Marbaix	<i>Studentenvertegenwoordiger sociale raad</i> <i>Student Informatica</i>

De volgende studentenverenigingen, studentenraden en dergelijke worden ook bedankt voor het verspreiden:

PPSR	<i>Psychologische en Pedagogische Studentenraad</i>
StuFF	<i>Studentenraad Farmaceutische Wetenschappen</i>
StuGG	<i>Studentenraad Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen</i>
StuvEco	<i>Studentenraad Economie en Bedrijfskunde</i>
StuRa	<i>Studentenraad Politieke en Sociale Wetenschappen</i>
StuArt	<i>Studentenraad Letteren en Wijsbegeerte</i>
StuBio	<i>Studentenraad Bioingenieurwetenschappen</i>
StuW	<i>Studentenraad Wetenschappen</i>
Kajira	<i>Studentenvereniging rond bdsm</i>
Rethinking Economics Gent	<i>Studentenvereniging rond economie</i>
Engage	<i>Alumnivereniging ingenieurwetenschappen</i>
WiNA	<i>Studentenvereniging Wiskunde, Informatica en Natuurkunde</i>
Flux	<i>Studentenvereniging</i>
Afdeling Duits	<i>Afdeling van de Letteren & Wijsbegeerte</i>
KMF	<i>Studentenvereniging Moraalwetenschappen & Filosofie</i>
Monitoraat PSW	<i>Monitoraat Politieke & Sociale Wetenschappen</i>

De volgende personen hebben de verwerking van de data verzorgd, en hebben dit verslag geschreven:

Nathan Steyaert	<i>Bestuurder onderwijs Gentse Studentenraad</i> <i>Student Wiskunde</i>
Emma Moerman	<i>Bestuurder onderwijs Gentse Studentenraad</i> <i>Studente Politieke Wetenschappen: internationale politiek</i>
Nuria Simoens	<i>Studentenvertegenwoordiger Onderwijsraad</i> <i>Studente Biologie</i>
Thomas Lips	<i>Bestuurder digitalisering Gentse Studentenraad</i> <i>Student Burgerlijk Ingenieur Computerwetenschappen</i>
Niels Clymans	<i>Studentenvertegenwoordiger Gentse Studentenraad</i> <i>Student Handelsingenieur</i>
Mathijs van Noort	<i>Studentenvertegenwoordiger Faculteit der Wetenschappen</i> <i>Student Wiskunde</i>
Justine D'Hoine	<i>Secretaris Psychologische en Pedagogische StudentenRaad</i> <i>Studente Psychologie</i>
Julie Matthys	<i>Studentenvertegenwoordiger Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen</i> <i>Studente Klinische Psychologie</i>
Maarten Buytaert	<i>Studentenvertegenwoordiger Onderwijsraad</i> <i>Student Geneeskunde</i>
Ellen Van de Steen	<i>Beleidsverantwoordelijke studiekosten Gentse Studentenraad</i> <i>Studente EU-Studies</i>
Jarne Ghijsels	<i>Studentenvertegenwoordiger onderwijsraad</i> <i>Student Biomedische wetenschappen</i>
Jeffrey De Rycke	<i>Studentenvertegenwoordiger onderwijsraad</i> <i>Student Fysica en Sterrenkunde</i>

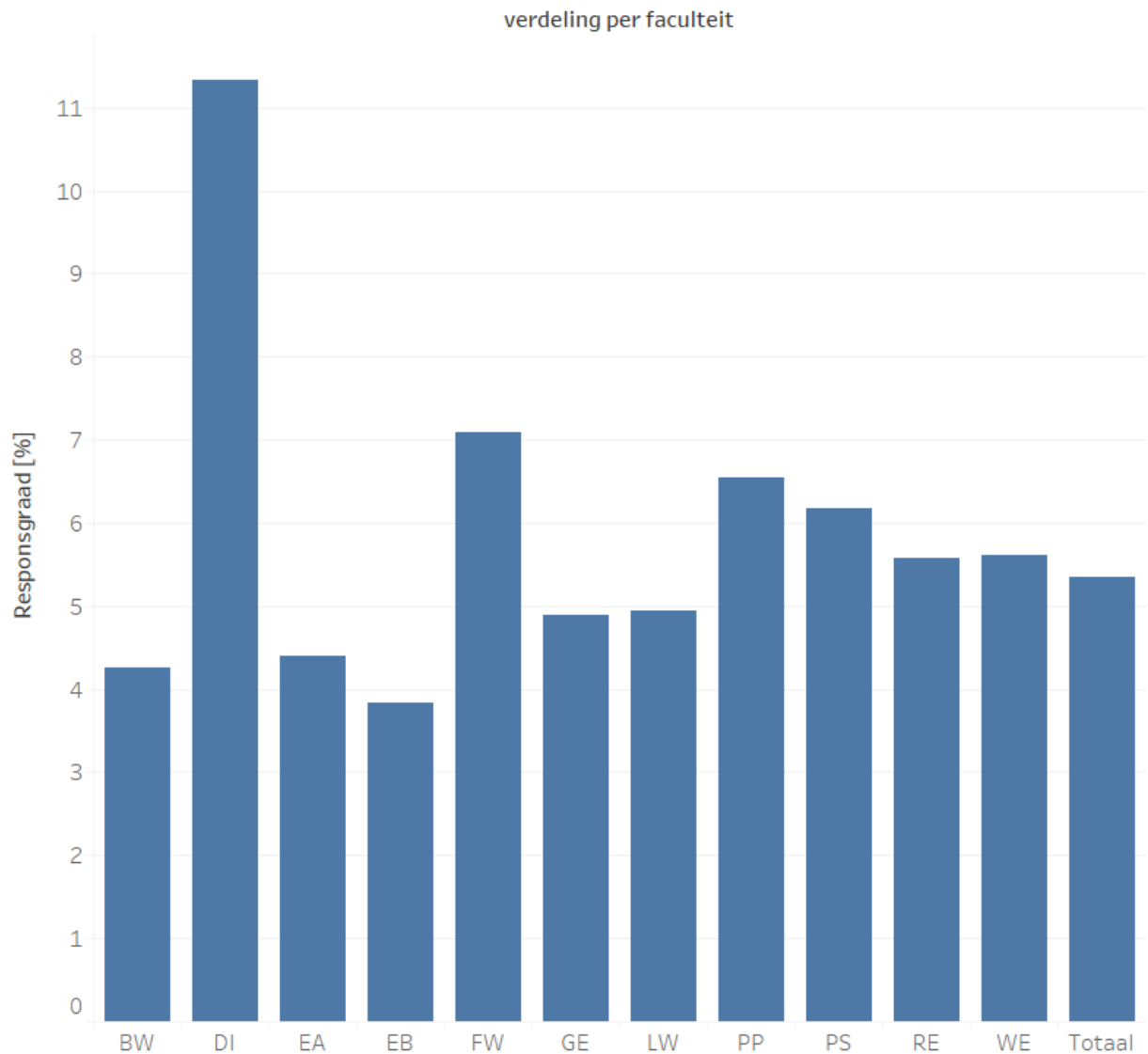
De volgende personen worden bedankt voor de lay-out en taalondersteuning:

Serafina Van Geertruyen	<i>Bestuurder participatie Gentse Studentenraad</i> <i>Studente Taal- en Letterkunde</i>
Matthias Coppens	<i>IT en PR Studentenvereniging Slavia</i> <i>Student Fysica & Sterrenkunde</i>

6 APPENDIX

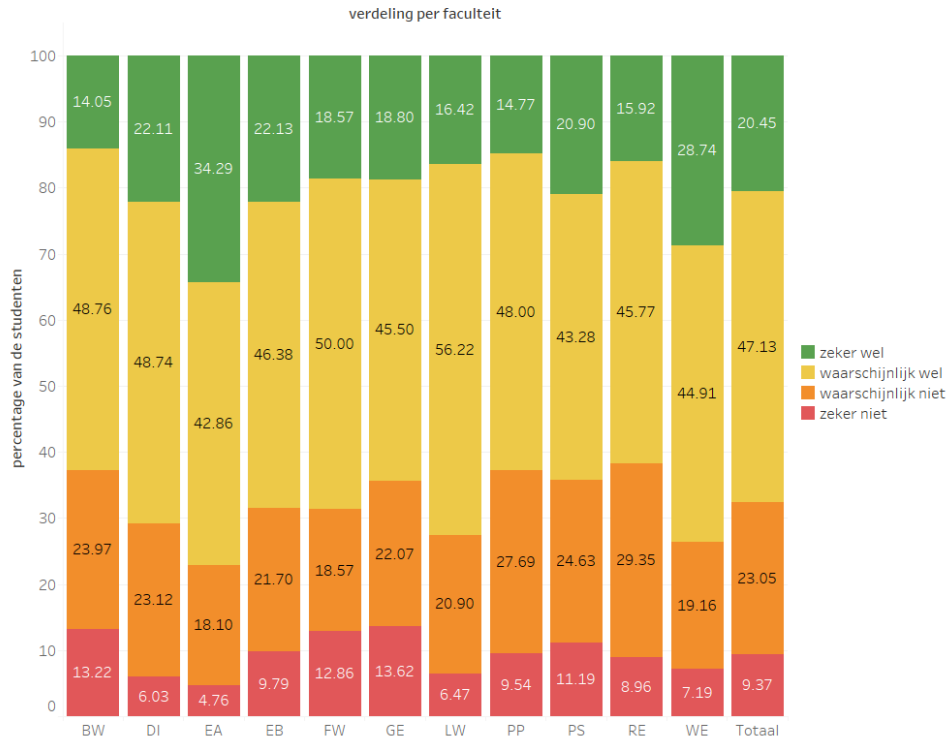
6.1 INZICHTELIJKE GRAFIEKEN

We hebben een aantal inzichtelijke grafieken gemaakt om de verschillen tussen faculteiten te visualiseren.

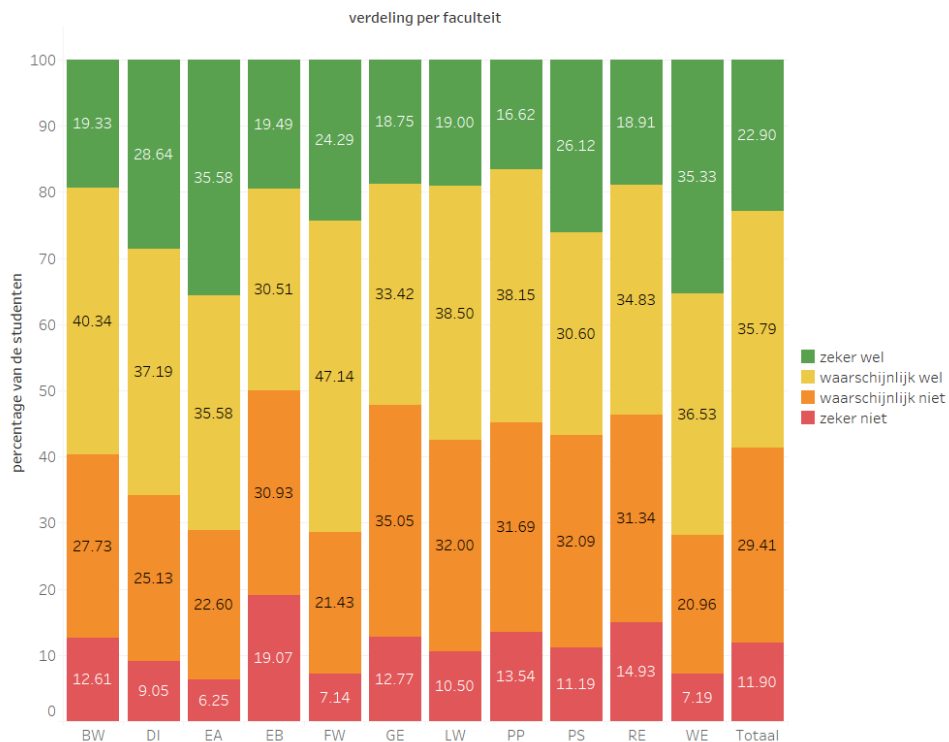

Figuur 1: Responsgraad per faculteit.

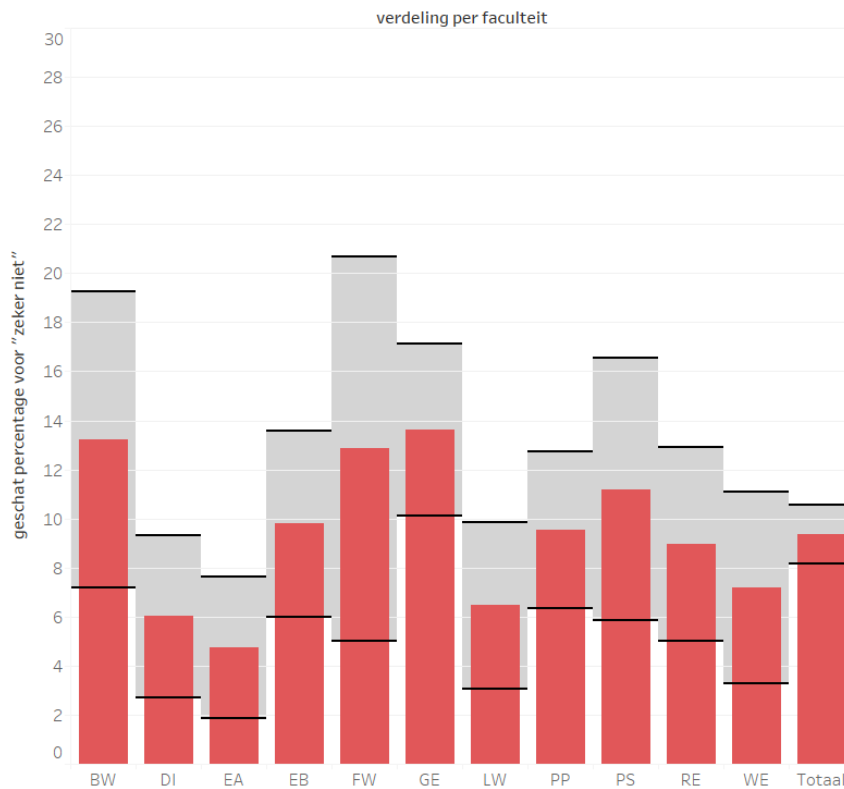
Section 6. Appendix

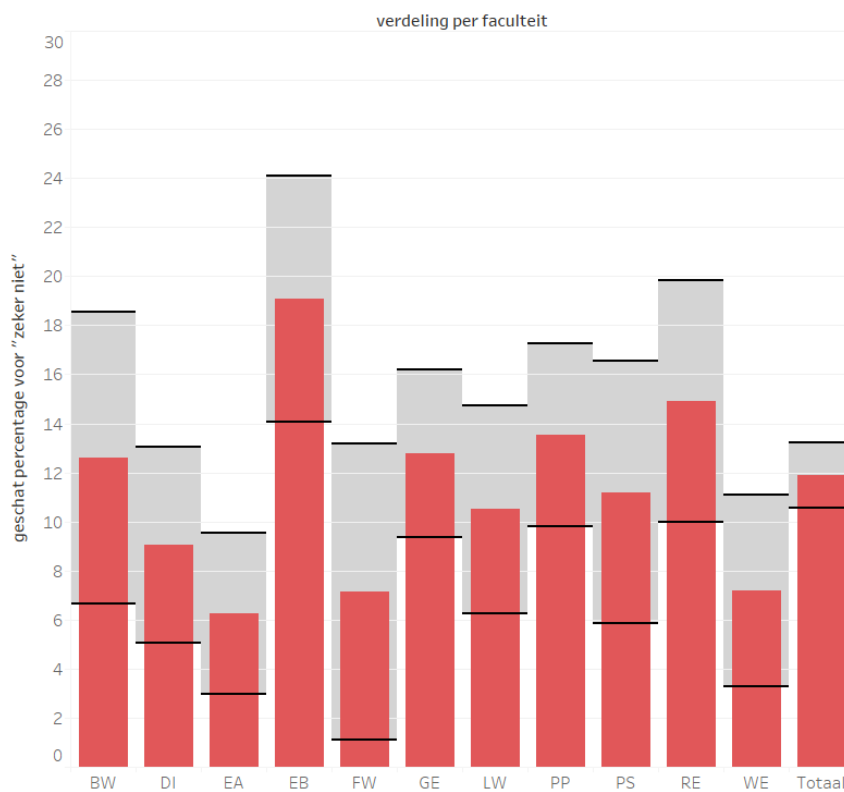
Figuur 2: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die gebruikt kan worden voor online examens af te leggen?”

Figuur 3: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die geschikt is om te studeren?”

Figuur 4: Betrouwbaarheidsintervallen bij de statistiek "zeker niet" bij de vraag "Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die gebruikt kan worden voor online examens af te leggen?"

Figuur 5: Betrouwbaarheidsintervallen bij de statistiek "zeker niet" bij de vraag "Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die geschikt is om te studeren?"

6.2 CIJFERS PER DIPLOMA

We verzamelden ook cijfers per diploma. Het verschil tussen bachelor- en masterstudenten is wel significant en kan ook gebruikt worden in beleidsvoering¹⁵, maar verdere analyse daarop is nog niet gebeurd. We verzamelden ook cijfers voor studenten in een Master na master en een voorbereidingsprogramma, maar deze zijn bewust weggelaten vanwege de lage respons.

Tabel 9: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die gebruikt kan worden voor online examens af te leggen?”.

	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
Bachelor	9,7%	24,0%	46,2%	20,1%
Master na bachelor	7,3%	20,1%	49,7%	23,0%
Schakelprogramma	15,7%	31,4%	45,1%	7,8%

Tabel 10: Antwoorden op de vraag “Kan jij zorgen voor een stille ruimte waar je verblijft, die geschikt is om te studeren?”.

	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
Bachelor	12,5%	29,1%	36,0%	22,5%
Master na bachelor	9,2%	30,0%	35,2%	25,5%
Schakelprogramma	18,6%	33,3%	36,3%	11,8%

Het lijkt erop dat de schakelstudenten grotere problemen ondervinden dan de rest van de studenten, maar het is misschien voorbarig om hier conclusies uit te trekken.

¹⁵Hou zeker in het achterhoofd dat masterstudenten doorgaans meer online examens hebben dan bachelorstudenten.

7 REFERENTIES

- [1] Hardyns W. Anrijs S. & Schokkenbroek J.M. Ponnet, K. <https://biblio.ugent.be/publication/8659840/file/8659882.pdf>, 2020.
- [2] UGent. Planning en verder verloop van het academiejaar 2019-2020 aan de ugent. <https://www.ugent.be/nl/actueel/planning-verder-verloop-academiejaar-ugent.htm>, 2020.
- [3] Ben Weyts. Stille studieplekken op de campus voor kwetsbare studenten in examentijd. <https://www.benweyts.be/nieuws/stille-studieplekken-op-de-campus-voor-kwetsbare-studenten-in-examentijd>, 2020.
- [4] Ben Weyts. Studenten kunnen zich voorbereiden op veilige examens. <https://www.n-va.be/persbericht/studenten-kunnen-zich-voorbereiden-op-veilige-examens>, 2020.